

Üniversitesi : T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programı
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Türkmen
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ocak 2024

ÖZET

HIZIR MEDDÂHÎ'NİN “MAHŞER-NÂME” ADLI ESERİ

(Bodleian Nüshası)

[Giriş-İnceleme-Metin-Açıklamalı Dizin-Tıpkıbasım]

Derya BARLIK

Kıyametin sözlük anlamı “dirilip mezarından kalkma, Allah’ın huzurunda durma”dır. Dünyadaki varlıkların ölüp dirilmesi ve ahiret hayatının başlama olayının manzum ve mensur olarak anlatıldığı edebî türlere *Ahvâl-i Kıyâmet*, *Kıyâmet-nâme*, *Ahvâl-i Mahşer*, *Dâstân-ı Mahşer*, *Mahşer-nâme* gibi isimler verilmiştir. Kıyamet ve mahşer gününü anlatan bu eserlerin Kura’an-ı Kerim ile ayet ve hadislerle dayandırılması anlatılanların inandırıcılık vasfını da arttırmıştır.

Oğuz yazı dilinin başlangıcı ile beraber ilk örneklerini gördüğümüz mahşer-namelerin manzum ve mensur olarak yazılmış birçok nüshası bulunmaktadır. Yapılan araştırmalarda Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait ilk mahşer-name Cem Dilçin’in

makalesinde Şeyyad ʿĪsā adlı bir şaire ait olduğunu belirttiği 13. yüzyılda yazılmış Ahvāl-i Kıyāmet adlı eserdir.

Çalışmamıza konu olan *Mahşer-nâme*, Bodleian Kütüphanesi, 2130 numarada kayıtlı bir risaleler mecmuasının 92b-114b sayfaları arasında yer almaktadır. Eser üzerine yapmış olduğumuz bu çalışma giriş, inceleme, metin ve açıklamalı dizin bölümlerinden meydana gelmektedir. Çalışmada, mahşer-nâme kültüründen ve Türk edebiyatındaki öneminden bahsedilmiştir. Daha sonra transkripsiyon alfabesiyle aktarılan eserin Eski Anadolu Türkçesi ses ve şekil özellikleri kapsamında dil incelemesi yapılmıştır. Dizin bölümünde, nüshada yer alan bütün sözcüklerin anlamları verilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonuna eserin tıpkıbasımını okuyuculara sunulmak üzere eklenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mahşer-nâme, Eski Anadolu Türkçesi, Kıyamet, Mesnevi, Ölüm.

University : T.C. Istanbul Kültür University
Institute : Institute of Graduate Studies
Department : Turkish Language and Literature
Program : Turkish Language and Literature Graduate Program
Supervisor : Assistant Professor Mehmet Türkmen
Degree Awarded and Date: Master – January 2024

ABSTRACT

HIZIR MEDDAHÎ'S WORK CALLED "MAHŞER-NÂME"

(Bodleian Copy)

(Introduction - Review - Text - Annotated Index - Facsimile)

Derya BARLIK

The dictionary meaning of "Kıyamet" is "rising from the grave, standing in the presence of Allah." Literary genres that narrate the event of the death and resurrection of beings on Earth and the commencement of the afterlife in verse and prose are given names such as *Ahvâl-i Kıyâmet*, *Kıyâmet-name*, *Ahvâl-i Mahşer*, *Dâstân-ı Mahşer*, *Mahşer-nâme*. The grounding of these works describing the Day of Judgment and the resurrection in the Quran and verses and hadiths has also increased the credibility of what is narrated.

With the beginning of the Oghuz written language, there are many copies of apocalypse narratives that we encounter, composed both in verse and prose. In research conducted, it has been indicated in Cem Dilçin's article that the first apocalypse narrative

belonging to the Old Anatolian Turkish period is a work titled "Ahvâl-ı Kıyâmet," written in the 13th century by a poet named Şeyyad İsa.

Mahşer-name, which is the subject of our study, is registered in a compilation of epistles with the number 2130 in the Bodleian Library, between pages 92b and 114b. Our study on the work consists of five parts: introduction, examination, text, annotated index, and facsimile. In the introduction section, we discussed the culture of Mahşer-name and its significance in Turkish literature. We conducted a linguistic analysis of the work, for which we provided a transliteration using the transcription alphabet, focusing on the sound and shape features of Old Anatolian Turkish. In the index section, the meanings of all words in the copy are given. In the final section, a facsimile containing the original form of our text has been added to the study for presentation to the readers.

Keywords: Mahşer-nâme, Old Anatolian Turkish, Apocalypse, Mathnawi, Death.